

abundantiæ temporalium bonorum. Id enim ut plurimum divina providentia ordinare solet, ut qui sunt eleemosynæ studiosi, quo magis erogant, eo magis abundant. Id quod affirmat Sapiens Proverb. XIX. cum ait : *Fœneratur Domino, qui miseretur pauperis.* Et apertius cap. XXVIII. *Qui dat pauperibus, nunquam egebit* (1). Idem exemplo suo Dominus docere voluit, cum discipulis jussit, ut quinque panes, quos solos habebant, turbis egentibus apponerent. Nam turbis satiatis, pro quinque panibus duodecim cophinos, panibus plenos, discipuli retulerunt. Tobias quoque, qui bona sua cum pauperibus benigne communicabat, ingentes divitias brevi consecutus est. Vidua etiam Sareptana, quæ modicum farinæ, et olei in usum prophetæ libenter insumpsit, id a Deo obtinuit, ut farina, et oleum, longo tempore nunquam ei defuerit. Exempla præterea plurima et dignissima, quæ legantur, exstant apud Gregorium Turonicum lib. V. histor. Francor. cap. 49. apud Leontium, in vita S. Joannis Eleemosynarii, et apud Sophronium in Prato spirituali cap. 183. et 201. Idem denique S. Patres affirmant, ac præsertim S. Cyprianus in serm. de eleemosyna, et S. Basilius in orat. ad divites, explicans illud : « Destruam horrea mea, etc. ». Ubi etiam eleganti similitudine divitias comparat aquis puteorum, quæ si frequenter hauriantur, semper meliores, et copiosiores scaturire solent, si vero immotæ conserventur, putrescunt, atque decrescunt.

CAPUT V.

Unde sumatur eleemosynæ magnitudo.

Quæri solet post enumeratos eleemosynæ fructus, unde sumatur eleemosynæ magnitudo. Quam quæstionem, quia facilis est, paucis absolvemus. Igitur tria sunt quæ majorem eleemosynam reddunt, magnitudo rei, quæ datur, promptitudo voluntatis ad dandum, et dignitas personæ, quæ eleemosynam facit. Nam, cæteris paribus, semper major eleemosyna esse censetur, et Deo gratior, quo plura, vel pretiosiora dantur quia donum ipsum est absolute, et simpliciter majus. Sic etiam, cæteris paribus, semper eleemosyna major existimatur, quo ma-

(1) Prov. XIX, 17; ibid. XXVIII, 27. — (2) Gen. IV, 4.

jori promptitudine, et fervore tribuitur. Si quidem in ea promptitudine includitur voluntas plura, et majora tribuendi, si facultas suppeteret. Denique, cæteris paribus, eleemosyna illa pluris a Deo fit, quæ proficiscitur ab eo, qui justior, sanctior, et ipsi Deo gratior est : *Respexit enim Deus ad Abel primum, deinde ad munera ejus* (2). Gen. IV. Verum si hæc tria inter se conferantur, primum locum obtinebit fervor et promptitudo voluntatis actualis; secundum bonitas personæ, sive magnitudo gratiæ habitualis; postremum rerum, quæ donantur, magnitudo, vel pretium.

Hinc videlicet Dominus Lucæ XXI. anteposuit eleemosynam duorum minorum viduæ cujusdam egentis, ingentibus donariis divitum, quia cum illa dederit totum victum suum, sine dubio tanta promptitudine animi dedit, ut parata fuerit multo plura, et majora donare, quam divites illi fecerint, si quod dare posset, habuisset. Hinc etiam sancti Patres passim anteponunt affectum sensui.

S. Cyprianus in lib. III. ad Quirinum cap. 2. « In opere, inquit, et eleemosynis, si per mediocritatem minus fiat, ipsa voluntas satis est ».

S. Ambrosius in lib. de viduis : « Liberalitas, inquit, non cumulo patrimonii, sed largitatis definitur affectu ». Idem repetit in lib. I. de officiis cap. 30.

S. Jo. Chrysostomus hom. 34. ad populum Antiochen. « Eleemosynæ, inquit, magnitudo non in pecuniarum multitudine judicatur, sed in dantium promptitudine ».

S. Augustinus in Psal. CXXV. in illud : *Tunc impletum est gaudium os nostrum, et lingua nostra exultatione.* « Si manum, inquit, porrigas, nec in corde miserearis, nihil fecisti. Si autem in corde miserearis, etiamsi non habeas quod porrigas manus, acceptat Deus eleemosynam tuam ».

S. Leo serm. 4. de Quadragesima : « Ex affectibus, inquit, piorum benignitatis mensura taxatur ».

S. Gregorius homil. 5. in Evangelia : « Exteriora, inquit, nostra Domino, quamlibet parva sufficiunt. Cor namque, et non substantiam pensat ».

CAPUT VI.

Esse præceptum aliquod de eleemosyna faciendâ, idque ad quartum præceptum Decalogi revocari.

Præceptum esse aliquod in divinis litteris de eleemosyna faciendâ, in dubium revocari non potest. Non enim in judicio damnarentur, qui eleemosynas non fecerunt, nisi præceptum aliquod violarent, qui eleemosynas non faciunt. Damnari autem perspicuum est ex Evangelio, Matth. XXV. Deinde unum ex primariis præceptis esse : *Diliges proximum tuum sicut teipsum* (1), notum est ex Lev. XIX. Matth. XXII. et ad Roman. XIII. proximum autem non verbo, et lingua diligere debemus, sed opere et veritate, ut S. Joannes in epist. I, cap. 3. scribit. Quid est autem opere et veritate diligere, nisi proximo indigenti succurrere, quod fit per eleemosynæ largitionem ?

Quamvis autem præceptum eleemosynæ proprie ad Decalogum non pertineat, cum in Decalogo non ponantur nisi præcepta justitiæ, eleemosynæ autem præceptum charitatis sit, non justitiæ : tamen solent Theologi omnia præcepta moralia aliquo modo ad Decalogum revocare. Et alii quidem, in quibus est Albertus in 4. dist. 15. artic. 16. reducunt eleemosynæ præceptum ad illud Decalogi : *Non furaberis*, quoniam genus furti esse videtur, non tribuere pauperibus quod debemus.

Alii vero, in quibus est S. Thomas in 2. 2. qu. 32. artic. 5. ad 4. revocant ad præceptum : « Honora patrem et matrem ». Quæ sententia probabilior est. Nam Apostolus I ad Timoth. IV. ait : *Pietas ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est et futura* (2). Ubi commendans opera pietatis, quibus proximis subvenimus, indicat ad illud præceptum ejusmodi officia pertinere, quod habet promissionem vitæ. In nullo autem præcepto Decalogi annexa est promissio vitæ, nisi in illo : « Honora patrem et matrem, ut sis longævus super terram ».

Deinde, præceptum eleemosynæ sine dubio est affirmativum, non negativum. Includitur enim in illo : « Diliges proximum tuum, sicut teipsum ». At in secunda tabula Deca-

logi nullum est affirmativum præceptum, nisi unum illud : « Honora patrem et matrem ». Cætera enim pertinent omnia ad mala, quæ cavere debemus, ne proximis inferamus, et ideo negativa sunt. Quartum dumtaxat præcipit bona officia, quæ proximis præstare tenemur, et affirmativum est. Itaque omnia bona, quæ proximis debemus, continentur in illis verbis : « Honora patrem et matrem ». Sed ideo parentum solum mentionem fecit. Scriptura divina, quoniam ipsi in proximis primum locum tenent, et magis elucet ratio justitiæ in eo, quod parenti, quam in eo quod alii cuicumque debemus.

Denique, si præceptum eleemosynæ faciendæ, non ad quartum, sed ad septimum præceptum Decalogi, quod est : « Non furaberis », revocemus, id sequeretur, ut ad restitutionem obligandus esset, qui eleemosynam non fecisset. Quod certe a communi sententia Scholarum abhorret.

CAPUT VII.

Divino præcepto divites obligari ad ea pauperibus eroganda, quæ sibi supervacanea sunt.

Præceptum esse aliquod eleemosynæ faciendæ capite superiore docuimus. Sed quibus ex rebus eleemosyna faciendâ sit, superest ut quæramus. Ac prima quæstio est, utrum superfluas opes præcepti necessitate, divites pauperibus erogare cogantur. Ut autem status quæstionis proprius explicetur, pauca quædam præmittenda sunt.

Sciendum est primo, duobus modis posse dici opes superfluas. Uno modo, si sint superflue naturæ, non tamen personæ; altero modo, si superflue sint, tam naturæ, quam personæ. Superfluum naturæ dicitur id, sine quo vivere posset tum is, qui superfluum habere dicitur, tum etiam familia, quam ipse alere, ac sustentare debet. Superfluum personæ appellatur id, sine quo non solum vivere, et familiam alere, sed etiam statum, conditionem, ac dignitatem propriam conservare posset. Quæstio igitur de superfluo absolute, id est, quod tam naturæ, quam personæ superfluum est, intelligi debet.

Secundo considerandum est, necessitatem, naturæ, vel personæ, non esse accipiendam mathematicè, sed moraliter, ac secundum

(1) Mat. XXII, 39; Rom. XIII, 9. — (2) I Tim. IV, 8.

judicium pii, prudentisque Christiani. Neque enim id solum necessarium dici debet, sine quo nullo modo naturæ, aut personæ status conservari potest: sed etiam id, sine quo non bene conservari potest. Contra quoque non ideo debent opes necessariae, aut non superfluae judicari, quoniam non servantur otiosæ, sed in vestibus, aut hortis, aut ædificiis insumuntur. Nam hæc ipsa dicuntur supervacanea, et sunt, quando non sunt necessaria naturæ, vel personæ. De qua re diligenter legi deberent, quæ scribit S. Basilius in oratione ad divites.

Tertio addendum est, non tantum id posse dici non superfluum, sed necessarium, quo in præsentem opus habemus, sed etiam id, quo paulo post opus habebimus. Si quis enim filias habeat parvulas, non dicetur retinere superfluum, si pecunias conservet, quæ pro earum dotibus necessariae erunt, quamvis in præsentem necessariae non esse videantur. Ex quo intelligimus, minus excusari posse ecclesiasticos, quam laicos, si opes supervacaneas habeant, cum ipsi ab onere uxorum, filiarum, liberi sint, et exemplo temperantiæ, moderationis, et omnium virtutum aliis præluere debeant.

Quamvis autem non censeatur esse superfluum id, quod paulo post necessarium erit, tamen non sunt opes conservandæ propter omnes casus, qui aliquando accidere possent, sed propter eos tantum, qui probabiliter, et quasi certo ita imminet, ut nisi nunc iis prospiciamus, postea provideri non poterit. Alioqui peccatur contra præceptum Domini, prohibentis sollicitum esse de crastino, Matth. vi. Is enim dicitur sollicitus esse de crastino, qui hodie pro ea re sollicitus est de qua satis tempestive cras cogitare inciperet.

Quarto est observandum, convenire inter Theologos, tunc saltem præcepti necessitate superfluum esse pauperibus erogandum, quando occurrunt pauperes, qui extrema, vel gravi admodum necessitate premuntur: sed quæstionem esse de superfluis opibus, ratione superfluitatis, id est, an divites teneantur superflua erogare, quia superflua sunt, quicquid sit de necessitate extrema, vel gravi egenorum. Et quamvis non desint graves Theologi, qui contra sentiant, nos tamen tutiorem et veriore eam sententiam arbitramur, quæ docet, superfluas opes sine

peccato retineri non posse. Quam sententiam sequitur S. Thomas in 2. 2. quæst. 66. art. 7. et quæst. 87. art. 1. ad 4. et quæst. 118. art. 4. ad 2. et Quodlibeto 6. artic. 12. et præterea Albertus, Richardus, Paludanus, et alii in 4. Sentent. distinct. 13. Quo loco S. Thomas quæst. 2. art. 1. quæstiuncula 4. scribit, hanc esse communem Theologorum sententiam.

Probatur igitur hæc sententia, primo ex divinis litteris, Matth. vi. *Nemo potest duobus dominis servire. Non potestis Deo servire et mammonæ* (1). Servire mammonæ nihil esse aliud docent Chrysostomus et Hieronymus in hunc locum, nisi supervacaneas divitias congregare. Qui enim opes suas distribuit indigentibus, is non servit, sed dominatur mammonæ: qui autem congregat, et custodit otiosas pecunias, aut vestes, aut alia id genus, sine dubio servit. Item Luc. iii. *Qui habet duas tunicas, det non habenti, et qui habet escas similiter faciat* (2). Quo loco per duas tunicas, et duplices escas aperte superfluum indicatur. Nam ut S. Hieronymus recte explicat in epist. ad Hedibiam, quæst. 1. una tunica dicitur vestimentum unicuique necessarium, et si alicui tres, aut quatuor vestes per hyemem necessariae sint, illæ omnes una tunica sunt. Sed si plures forte habeat, illæ dicuntur altera tunica, et ex præcepto a Joanne declarato pauperibus distribuendæ sunt. Neque dicit B. Joannes, qui habet duas tunicas, det alteram frigore morienti, sed *non habenti*; neque est hoc consilium, sed præceptum. Nam cum dixisset: *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum excindetur, et in ignem mittetur*, quærentibus turbis, quid ergo faciemus? respondit: *Qui habet duas tunicas etc.*

Ad hæc Lucæ xii. dives quidam cum haberet bona plurima, cogitare cœpit, ubinam ea recoderet posset, dictum autem illi est: *Stulte, hac nocte repetunt a te animam tuam, et quæ parasti, cujus erunt* (3)? Quem locum tractans B. Augustinus hom. 7. in lib. l. homiliarum, scribit, divitem illum non ob aliud peccatum fuisse damnatum, nisi quia superflua retinebat. Illud enim: *Stulte, hac nocte repetunt a te animam tuam*, dicit, non esse simplicem reprobationem, sed damnationis iudicium. Sicut etiam quod sequitur: *Sic est omnis, qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dives*, nihil significat aliud,

(1) Mat. VI, 24. — (2) Luc. III, 11. — (3) Luc. XII, 20.

nisi sic perituros omnes, qui student augendis opibus non necessariis, cum potius studere deberent, ut divites fierent apud Deum meritis operum honorum.

Similis locus est Luc. xvi. ubi describitur alius dives, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide, et cum aleret etiam canes, tamen ulceroso pauperi non miserebatur. Nam iste quoque, ut S. Augustinus monet loco notato, non alia de causa damnatus est, nisi quia superfluas opes in superfluo cultu, et deliciis insumebat, cum eas pauperibus distribuere debuisset. Neque Lazarus introducit in extrema necessitate, sed plane talis, quales in plateis, vel ante fores divitum videmus quotidie.

Addi solet alius locus ex cap. xi. Lucæ: *Quod superest, date eleemosynam*. Et quamvis Græca vox, τὰ ἐὼντα significet, quæ adsunt; tamen interpret recte exposuit sententiam Domini, et vertit, quod superest, id est, quod vobis adest ultra necessitatem.

Probatur secundo eadem sententia testimoniis Patrum. S. Basilius orat. in illud: *Destruam horrea mea, prope finem*: « At tu, inquit, nonne spoliator es, qui quæ dispensanda accepisti propria reputas? est panis famelici, quem tu tenes; nudi tunica, quam in conclavi conservas: discalceati calceus, qui apud te marcescit, indigentis argentum quod possides inhumatum. Quocirca tot pauperibus injuriam facis, quot dare vales ».

S. Jo. Chrysostomus hom. 34. ad populum Antioch. « Numquid, inquit, grave quippiam, et onerosum a nobis requirit? necessitatem excedentia vult nos facere necessaria, et quæ ne quicquam, et inutiliter reposita sunt, hæc vult bene distribui, ut hinc occasione sumpta, nos coronet ». Et infra disputans de superfluis: « Tuarum, inquit, rerum es, o homo, dispensator, non minus quam qui Ecclesiæ bona dispensat ». Et infra: « Non ad hoc accepisti, ut in delicias absumeres, sed ut in eleemosynam erogares. Numquid enim tua possides? res pauperum tibi sunt creditæ, sive ex laboribus justis, sive ex hæreditate paterna possideas ».

S. Ambrosius serm. 81. « Sed ais, inquit, quid injustum est, si cum aliena non invadam, propria diligentius servem? o impudens dictum, propria dicis? quæ? ex quibus reconditis in hunc modum detulisti? » Et

infra: « Non minus est criminis, habenti tollere, quam cum possis, et abundes indigentibus denegare ».

S. Hieronymus in epist. ad Hedibiam, quæst. 1. « Si plus, inquit, habes, quam tibi ad victum, vestitumque necessarium est, illud eroga, et in illo debitorum esse te noveris ». Citatur etiam illud ex Hieronymo. « Aliena rapere convincitur, qui ultra sibi necessaria retinere probatur ». Vide Gratianum dist. 42. can. Hospitalis.

S. Augustinus in Psal. cxlvii. in illud: *Confortavit seras portarum tuarum*: « Superflua, inquit, divitiis necessaria sunt pauperi, aliena retinet, qui ista tenet ». Item hom. 8. in lib. l. homiliarum: « Defert, inquit, tibi Deus honorem, et quasi dicit tibi, prior de communi tolle, quod sufficit necessitatibus domus tuæ: quod reliquum est, da Christo ». Item tract. 50, in Joan. « Tibi, inquit, superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria sunt ».

S. Leo serm. 5. de collectis: « Etiam terrenæ, inquit, et corporeæ facultates ex Dei largitate proveniunt, ut merito rationem eorum quæsiturus sit, quæ non magis possidenda, quam dispensanda commisit ».

S. Gregorius 3. part. pastoralis admonit. 22. « Admonendi sunt, inquit, qui nec aliena appetunt, nec sua largiuntur, ut sciant sollicitè, quod ea, de qua sumpti sunt, cunctis hominibus terra communis est, et ideo alimenta quoque omnibus communiter profert, et ideo incassum se innocentes putant, qui commune Dei munus sibi privatim vendicant ».

S. Bernardus in epist. 42. ad Henricum Senonensem Archiepiscopum: « Nostrum est, inquit, pauperes clamant, quod effunditis; nobis crudeliter subtrahitur, quod inaniter expenditis ».

Probatur ultimo rationibus. Prima ratio. Debet unusquisque diligere proximum sicut seipsum, ut omnes concedunt: at fieri non potest, ut quis vere diligat proximum sicut se ipsum, sine superflua quidem cum illo egente communicare velit, immo qui ejusmodi est, in utroque extremo versatur, nam non solum non diligit proximum, quantum oportet, sed etiam se ipse diligit plus quam oportet.

Secunda ratio. Qui divitias habent, quamvis re vera Domini sint opum suarum juste acquiratarum, si comparentur ad alios homines: tamen si conferantur ad Deum, non

tam Domini, quam dispensatores dici debent, ut perspicuum est ex parabola de villico iniquitatis, Lucae xvi. et ex Patribus supra citatis, et ex ipsa ratione. Nam Deus omnia creavit, et ejus providentia fiunt homines, aut divites, aut pauperes. Et Deo sine dubio rationem de divitiis suis redditori sunt: igitur secundum voluntatem Dei divitias suas erogare debent. Non vult autem Deus, qui Pater est omnium, et qui mundum creavit in communem omnium utilitatem, ut alii sint ita divites, ut abundant superfluis, alii ita pauperes, ut careant necessariis. Sed vult alios esse divites, alios pauperes, ut illi per misericordiam, isti per patientiam in regnum caelorum ingrediantur. Quare contra Dei voluntatem agunt, et sine dubio peccant, qui superflua retinent. Atque haec est potissima ratio, quam sancti Patres in suis ad populum concionibus adferre solent.

At contra nostram hanc sententiam objici potest, quod Apostolus II ad Corinth. viii. cum hortaretur ad eleemosynam, ait: *Non imperans dico, sed consilium do.* Et loquebatur de eleemosyna ex superfluo: *In praesenti, inquit, vestra abundantia illorum inopiam suppleat.*

Respondeo: vel Apostolus nomine abundantiae, non intellexit superfluum, sed id, quod commode sufficiebat Corinthiis. Nam et illi abundare dicuntur, qui commode vivunt. Vel certe si de superfluo loquebatur, non dixit, consilium do, quia non tenerentur Corinthii donare superfluum pauperibus, sed quia non tenebantur donare iis, qui erant in Hierusalem, ut Apostolus cupiebat, sed poterant, quod eis supererat, distribuere in cives suos Corinthios. Quamvis enim divites non possint sine peccato retinere superflua: non tamen coguntur cuicumque pauperi petenti, eleemosynam facere, sed possunt uni potius, quam alteri dare, dummodo bona fide ea dispensent, quibus, quando, quomodo prudentia et charitas docent, ut S. Thomas monet in Quodlibeto 6. art. 12. ad 1. et 2.

1. B. Cor. viii. 8. — (2) Psal. CXI, 5; Eccl. XXIV.

CAPUT VIII.

Non solum superflua, sed etiam necessaria interdum erogare, vel praescriptum, vel consilium est.

De necessariis naturae, vel personae, an sit eleemosyna facienda, multa disputant Theologi, sed quoniam haec satis accurate traduntur a multis, ac praesertim ab iis, qui casus conscientiae tractant, attingam hoc loco solum capita rerum.

Primum igitur de necessario naturae propriae non videtur eleemosyna fieri debere, nisi forte publica aliqua persona, ex qua salus Reipublicae pendet, in extrema necessitate versetur. Id enim exigit ordo charitatis, ut non diligamus proximum magis quam nos ipsos, nisi forte ex proximi alicujus salute, ut diximus, salus penderet Reipublicae universae.

Secundo, de necessario personae, vel statui, sed superfluo naturae, eleemosyna fieri debet pauperibus necessitatem naturae patientibus. Nam et id postulat ordo charitatis, ut pluris faciamus vitam proximi nostri, quam statum et conditionem nostram.

Tertio, non semper est necesse donare, sed tunc solum, cum egenti neque permutuum, neque per venditionem, neque alia ratione succurri potest. Nam si quis forte uno in loco pecuniis egeat, quibus in alio abundet, satis erit ei pecunias mutuo dare: et hoc ipsum genus est eleemosynae, juxta illud Psal. cxi. *Jucundus homo qui miseretur, et commodat.* Et Eccles. xxix. *Fenerare proximo tuo in tempore necessitatis illius* (2). Ubi per vocem, *fenerare*, nihil aliud nisi mutuare intelligendum est. Itaque Tobias, qui multis pauperibus plurima largiebatur, Gabelo tamen egenti, sed alioqui locupletum non donavit, sed sub chirographo pecunias mutuo dedit. Sic etiam, si absque mutuo, sola venditione, necessitati proximorum subveniri possit, id solum praestare debemus, quemadmodum Patriarcha Joseph in summa annonae charitate iis, qui pecunias habebant, non donavit frumenta, sed vendidit.

Quarto, dare in eleemosynam tantum de suis rebus, ut non possit quis deinceps vivere secundum dignitatem proprii status, vitium

est, nisi velit is mutare statum, aut occurrat extrema necessitas proximi, aut gravis necessitas Reipublicae. Debet enim unusquisque pro conditione sua honeste vivere, et famae, atque honori suo consulere. Neque ullo modo decet, cessante necessitate (ut diximus) extrema proximorum, aut gravi Reipublicae, ut qui Doctoris munere fungitur, neque libros, neque vestes, neque alia convenientia proprio gradui sibi retineat: et qui militiam profitetur, arma omnia, et equos, ac caetera instrumenta bellica pauperibus tribuat. Si quis tamen statum mutare velit, et saeculo valedicens ordinem monasticum profiteri incipiat, is poterit, ac debeat juxta verbum Domini, Matth. xix. vendere omnia, et pauperibus dare.

Quamvis autem haec doctrina vera sit, et non solum a S. Thoma in 2. 2. quaest. 32. artic. 6. sed etiam ab aliis theologis communiter tradi solet: tamen quoniam proni sunt homines ad retinendum magis, quam ad largiendum, et plerumque amplificantes necessitates suas, et extenuant alienas: ideo sententia ista communis restringenda videtur ex parte divitum, et dilatanda ex parte pauperum.

Itaque tunc solum vitium censi deberet, nimis multum de rebus suis proximo largiri, quando valde magnum detrimentum pateretur personalis argenti, et non occurreret proximi necessitas, nisi communis et levis. Contra autem non vitium, sed virtus existimari deberet, liberaliter sua profunderet, etiam cum detrimento proprii status, quando vel gravis occurreret necessitas proximi, vel non adeo grave detrimentum persona dantis pateretur. Certe enim exempla Scripturae et Patrum id nobis apertissime persuadent. Nam vidua illa, quae totum victum suum misit in donaria Dei, non reprehenditur, sed laudatur a Christo, Lucae xxi et Apostolus II ad Corinth. viii. Macedones laudat, quod non solum secundum virtutem, sed etiam supra virtutem eleemosynas fecerint.

Neque repugnat huic sententiae, quod in eodem loco adjungitur: *Non ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio.* Non enim significatur his verbis, non licere aliquid pati, ut succurratur necessitatibus aliorum, sed non debere ita fieri eleemosynam, ut is, qui accipit, fiat ditior, quam is, qui dat; et incipiat, qui pauper erat, habere superflua; qui dives erat, carere etiam necessariis. Ipse etiam B. Apostolus non sine aliquo detri-

mento non solum personae, sed etiam naturae donabat populis id, quod jure exigere potuisset, et labore manuum se, ac suos, ut poterat, sustentabat. Actor. xx. et I ad Corinth. ix.

S. Martinus cum pauperi occurrenti dimidium chlamidis dedit, non superfluum, sed plane necessarium dedit. Nam, ut Sulpitius in ejus vita, cap. 2. scribit, nihil praeter chlamidem, qua indutus erat, habebat; jam enim reliqua in opus simile consumperat. Quam autem id fuerit Christo gratum, testatur idem Sulpitius in eodem loco.

S. Gregorius Nazianzenus, in orat. de obitu Gregorii patris sui, parentem valde commendat, quod non tantum superflua, sed etiam quae necessaria sibi erant, pauperibus largiri solitus esset.

S. Ambrosius, cum non solum omnia sua, sed etiam Ecclesiae sacra vasa conflare, ac pauperibus dari jussisset: de hoc facto suo ita scripsit in 1. lib. de officiis, cap. 28. « Hoc, inquit, maximum incentivum misericordiae, ut compatiamur alienis calamitatibus, necessitates aliorum, quantum possumus, juvemus, et plus interdum quam possumus. Melius est enim pro misericordia causas praestare, vel invidiam perpeti, quam praetendere inclementiam ».

S. Hieronymus in vita Paulae Romanae refert, eam, cum esset alioqui ditissima, ita omnia pauperibus erogasse, ut ne quidem nummum filiae dereliquerit.

S. Paulinus episcopus Nolae, cum omnia quae habebat, in captivorum redemptione, et egentium necessitatibus consumpsisset, ad extremum se ipse dedit in servum, ut alium quemdam a servitute liberaret. Neque hoc ejus factum reprehensum fuisse legimus, sed egregie laudatum a S. Gregorio lib. iii. Dialog. c. 4.

S. Benedictus, eodem Gregorio teste lib. ii. Dialogorum cap. 28, cum videret provinciam, in qua erat, fame graviter laborare, omnia, quae in monasterio reperire potuit, pauperibus erogavit.

Ipse quoque S. Gregorius, cum aliquando pecunias omnes, et vestes, quas domi habebat, pauperibus dono dedisset, argenteum etiam vas, quod unum remanserat, pauperi petenti dari jussit, dicens, male se nihil habere, quam pauperes sine consolatione dimittere. Vide Jo. Diaconum in vita S. Gregorii lib. i. c. 10.

S. Joannes Eleemosynarius, ut in ejus vita